

Analiză comparativă între infracțiunile de luare de mită și primire de foloase necuvenite

Lect.univ.dr Ruxandra Răducanu*

Les infractions de corruption passive et prise illégale d'intérêts, à cause de plusieurs éléments identiques, peuvent être facilement confondues dans la pratique judiciaire, en existant même l'opinion que la prise illégale d'intérêts constitue une autre forme de corruption passive. Il existe pourtant certains aspects qui les différencient essentiellement, ce qui sputient la conclusion que la prise illégale d'intérêts constitue une infraction distincte, avec une importance et un fonctionnement propres.

Corupția a reprezentat dintotdeauna o preocupare a oricărei societăți în vederea găsirii celor mai eficiente mijloace pentru a eradica acest fenomen, sau, având în vedere faptul că acesta reprezintă un deziderat greu de atins, pentru a-l diminua, a-i minimaliza efectele nocive. Întrucât coruperea funcționarilor aduce atingere unor valori sociale cu o importanță majoră pentru întreaga societate, dreptul penal este cel care conține reglementări minuțioase cu privire la determinarea și sancționarea faptelor de corupție¹. Corupția constituie o amenințare pentru democrație, preeminența dreptului și drepturile omului, subminează principiile de bună administrare, echitate și justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și bazele morale ale societății. Având în vedere aceste considerente, preocuparea găsirii instrumentelor necesare în vederea eradicării acestui fenomen a depășit limitele dreptului intern al statelor și a devenit un obiectiv major al reglementărilor internaționale.

Convenția penală privind corupția adoptată de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999² a urmărit să consolideze cooperarea cu celelalte state semnatare ale convenției, convinse de necesitatea de a urma cu prioritate o politică penală comună a cărei țintă este de a proteja societatea împotriva corupției, inclusiv prin adoptarea unei legislații și a măsurilor preventive adecvate.

---

*Autoarea este cadru didactic la Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității din Craiova și avocat în Baroul Dolj

¹R. Răducanu, *Reglementarea și sancționarea corupției în legislația română*, Revista de Științe Juridice nr. 3/2006, p. 150-155.

²Ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 27/2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 65 din 30/01/2002.

În acest sens, România a adoptat Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție³ al cărei principal merit a fost clarificarea și delimitarea conceptului penal privind corupția, dar și clasificarea faptelor de corupție în infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție și infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție. Astfel, sfera infracțiunilor de corupție a fost limitată la infracțiunile de luare de mită (art. 254 C.pen.), dare de mită (art. 255 C.pen.), primire de foloase necuvenite (art. 256 C.pen.), trafic de influență (art. 257 C.pen.) și alte două infracțiuni prevăzute de art. 6¹ și art. 8² din Legea nr. 82/2000.

Convenția penală privind corupția adoptată de Consiliul Europei impune fiecărui stat semnatar să adopte măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a incrimina ca infracțiune, conform dreptului său intern, atunci când s-a săvârșit cu intenție, fapta unuia dintre agenții săi publici de a solicita sau de a primi, direct ori indirect, orice folos necuvenit pentru el sau pentru altcineva ori de a accepta oferta sau promisiunea cu scopul de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale⁴.

În dreptul penal românesc există incriminate ca infracțiuni două fapte în al căror conținut constitutiv se regăsesc elementele componente prevăzute pentru existența corupției pasive a agenților publici naționali. Astfel, infracțiunea de luare de mită constă în "fapta funcționarului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri".

Pe de altă parte, în mod distinct este sancționată infracțiunea de primire de foloase necuvenite care constă în fapta de "primire de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia".

Între infracțiunile de luare de mită și primire de foloase necuvenite există asemănări care pot determina ca, uneori, în practica judiciară cele două fapte penale să se confunde, mai ales datorită faptului că o modalitate de săvârșire a luării de mită constă în primirea de bani sau alte foloase, ceea ce constituie elementul material al primirii de foloase necuvenite.

Cele două infracțiuni fac parte din aceeași grupă de infracțiuni, infracțiunile de corupție, iar necesitatea incriminării lor vizează, în ambele situații, apărarea relațiilor sociale ce privesc o comportare corectă, cinstită a funcționarilor ceea ce asigură

---

³ Publicată în Monitorul Oficial nr. 219/18 mai 2000 și modificată prin Ordonanța nr. 83/29 august 2000, Ordonanța de Urgență nr. 43/4 aprilie 2002, Legea nr. 161/19 aprilie 2003, Legea nr. 521/24 noiembrie 2004, Ordonanța de Urgență nr. 124/6 septembrie 2005.

⁴ Conform art. 2 din Convenție privind corupția pasivă a agenților publici naționali

respectul, credibilitatea autorităților, organelor, instituțiilor statului, a societăților naționale sau a regiilor autonome, precum și a altor agenți economici.

Un alt element comun care, de asemenea, poate contribui cu ușurință la confundarea celor două infracțiuni este calitatea subiectului pasiv – aceea de funcționar. Potrivit art. 147 din Codul penal funcționar este persoana care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, precum și orice alt salariat care exercită o însărcinare în serviciul unei persoane juridice care nu face parte din unitățile la care face referire art. 145 C.pen.

În situația ambelor infracțiuni, actul a cărui îndeplinire a constituit motivul primirii banilor sau altor foloase trebuie să facă parte din sfera obligațiilor de serviciu ale făptuitorului, să fie un act privitor la îndatoririle de serviciu ale funcționarului. O altă trăsătură ce se întâlnește atât în cazul infracțiunii de luare de mită, cât și în cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite este aceea că banii sau foloasele primite de funcționar trebuie să fie "necuvenite", adică acesta să nu fi fost îndreptățit să le primească drept consecință a îndeplinirii îndatoririlor de serviciu. Pornindu-se de la faptul că legiuitorul nu a dat un înțeles clar termenului de "necuvenit", în literatura de specialitate⁵ s-a considerat că, întrucât subiectul activ primește o remunerație pentru activitatea de serviciu pe care o desfășoară, ceea ce primește peste ce i se cuvine, în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, este întotdeauna necuvenit.

În ciuda acestor aspecte comune, în literatura juridică de specialitate s-a arătat⁶ că aceste două fapte se deosebesc, iar primirea de foloase necuvenite nu trebuie considerată o varietate, o specie a infracțiunii de luare de mită, ea fiind și rămânând o infracțiune distinctă de corupție.

Ceea ce deosebește esențial infracțiunea de luare de mită de infracțiunea de primire de foloase necuvenite este momentul în care se realizează primirea de către funcționar a banilor sau foloaselor necuvenite. Astfel, în cazul infracțiunii de luare de mită al cărei element material se realizează prin acțiunea de primire, primirea banilor se face înainte de îndeplinirea de către funcționar a actului ce intră în atribuțiile de serviciu ale acestuia și are rolul de a "stimula" o comportare corectă și o îndeplinire promptă de către funcționar a sarcinilor de serviciu.

În cazul infracțiunii de primire de foloase necuvenite, acțiunea de primire are loc după ce funcționarul a îndeplinit actul în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia și trebuie privită ca o modalitate de a mulțumi funcționarului pentru realizarea atribuțiilor de serviciu. În această situație, comportarea corectă a funcționarului nu este condiționată de primirea unor foloase necuvenite, deoarece primirea se situează în timp ulterior îndeplinirii actului.

---

⁵ V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex, București, 1995, p. 262.

⁶ H. Diaconescu, *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, p. 95.

Este însă posibilă și situația în care primirea banilor sau foloaselor necuvenite să aibă loc după ce funcționarul a îndeplinit actul, dar să fie precedată în timp de înțelegerea intervenită între funcționar și beneficiarul actului, înțelegere care avut loc anterior efectuării actului de către funcționar. În această situație infracțiunea va fi calificată ca primire de foloase necuvenite, ci ca infracțiune de luare de mită care s-a consumat în momentul în care părțile s-au înțeles asupra unui folos care va fi remis funcționarului pentru a îndeplini actul.

Aceeași este soluția și în practica judiciară⁷ care a statuat că de esența infracțiunii de luare de mită este faptul că oricare dintre modalitățile prin care se comite infracțiunea să aibă loc mai înainte ca subiectul activ, funcționarul, să-și fi îndeplinit sau nu atribuțiile de serviciu; dacă aceasta are loc după îndeplinirea ori neîndeplinirea lor, fapta se încadrează în dispozițiile art. 256 care incriminează primirea de foloase necuvenite. Pentru ca fapta să se încadreze în art. 256, se impune, deci, ca folosul să fi fost primit după executarea sau neexecutarea unui act privitor la atribuțiile de serviciu ale funcționarului, cu condiția ca folosul să nu fi fost pretins anterior, iar obținerea lui să nu fie rezultatul unei înțelegeri prealabile îndeplinirii actului.

Diferența dintre cele două infracțiuni trebuie privită și din punctul de vedere al pericolului social al acestora, care nu prezintă aceeași gravitate. În fiecare reglementare penală fapta de luare de mită a fost caracterizată mai gravă decât aceea de primire de foloase necuvenite, aspect concretizat și în regimul sancționator mai sever pentru prima decât pentru cea de-a doua. Această concluzie este justificată nu numai din punct de vedere legal, dar și etic, considerându-se mai periculoasă fapta funcționarului care condiționează îndeplinirea unui act în virtutea îndatoririlor sale de serviciu, de primirea unor bani sau altor foloase, decât a aceluia care le primește după realizarea acestuia⁸.

Așadar, ceea ce diferențiază esențial infracțiunea de luare de mită de primire de foloase necuvenite este momentul primirii de către funcționar al banilor sau foloaselor necuvenite, moment care se situează în timp ulterior îndeplinirii actului de către funcționar; o altă condiție negativă care trebuie îndeplinită pentru existența infracțiunii de primire de foloase necuvenite este aceea a inexistenței unei înțelegeri prealabile efectuării actului între funcționar și partea interesată.

---

⁷ Curtea Supremă de Justiție, dec. sect.pen. nr. 2461 din 29 octombrie 1997, Buletinul Jurisprudenței pe anul 1997, Ed. Argessis, 1998, p. 334

⁸ H. Diaconescu, *op. cit.*, p. 95.